

Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, врз основа на член 23 став (5) од Законот за енергетика (Службен весник на Република Македонија бр. 16/11, 136/11, 79/13, 164/2013, 41/14, 151/14, 33/15, 192/15, 215/15, 6/16, 53/16 и 189/16) на седницата одржана на 18.11.2016 година, донесе

ПРАВИЛНИК ЗА СЛЕДЕЊЕ НА ФУНКЦИОНИРАЊЕТО НА ЕНЕРГЕТСКИТЕ ПАЗАРИ

Општи одредби

Член 1

Цели на Правилникот

- (1) Со овој Правилник за следење на функционирањето на енергетските пазари (во понатамошниот текст Правилник) се пропишува начинот и постапките за следење на функционирањето на енергетските пазари и одредени активности на операторите на преносниот и дистрибутивните системи поврзани со функционирањето на енергетските пазари на Република Македонија.
- (2) Следењето на функционирањето на енергетските пазари го врши Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија (во понатамошниот текст РКЕ).
- (3) Целта на следењето на функционирањето на енергетските пазари е зголемување на ефикасноста, конкурентноста и транспарентноста на енергетските пазари, како и откривање на неправилностите и нарушување на конкуренцијата и нелојалната конкуренција на пазарот и други активности поврзани со функционирањето на енергетските пазари кои не се во согласност со законите, другите прописи и обврските утврдени во лиценците за вршење на енергетските дејности.
- (4) Доколку при следењето на функционирањето на енергетските пазари се утврди неправилност, во согласност со Законот за енергетика, РКЕ донесува одлука со која се забранува определено однесување на вршител на енергетска дејност или се наложува преземање на соодветни мерки, со цел да се обезбеди сигурноста во снабдувањето, ефикасно, конкурентно и недискриминаторно функционирање на енергетските пазари, како и заштита на правата на потрошувачите и корисниците на енергетските системи.

Член 2

Дефиниции

- (1) Дефинициите за одделни изрази содржани во Законот за енергетика се применуваат и во овој Правилник.
- (2) Одделни изрази употребени во овој Правилник го имаат следното значење:
  - 1) **енергетски пазари** - пазар на електрична енергија, пазар на природен гас, пазар на сурова нафта, нафтени деривати и горива за транспортниот пазар и пазарот на топлинска енергија;
  - 2) **пазар за продажба на електрична енергија на големо** - пазар за продажба и купување на електрична енергија произведена во Република Македонија, увезена електрична енергија, како и електрична енергија откупена за продажба во или надвор од ЕЕС на Република Македонија и ги опфаќа трансакциите остварени меѓу производителите, трговците, снабдувачите и трансакциите меѓу трговците и потрошувачите;
  - 3) **пазар за продажба на електрична енергија на мало** - пазар за продажба на електрична енергија на домаќинствата и останатите потрошувачи и ги опфаќа трансакциите меѓу снабдувачите и потрошувачите;

- 4) **трговија со енергија** - купување на енергија за понатамошна продажба на енергетските пазари;
- 5) **снабдување со енергија** - продажба на енергија на потрошувачите, а може да вклучува и трговија со енергија;
- 6) **приговор на потрошувачите** - изразување (преку различни можни форми: писмо, електронска пошта, телефонски повик, физички побарувања) на незадоволство на потрошувачите;
- 7) **барање на информации од страна на потрошувачите** - барање на информации или совети, со исклучок на приговор, од потрошувач до тело за постапување по жалби, до единствениот информативен центар на давателот на услуги или до организација која дава информации на потрошувачите;
- 8) **загушување** - состојба во која побараниот прекуграничен преносен капацитет е поголем од расположливиот прекуграничен преносен капацитет на односната граница во соодветниот правец;
- 9) **голем потрошувач** - потрошувач со 50 или повеќе вработени и вкупен годишен приход или актива еднакви или поголеми од 10 милиони евра изразени во македонски денари;
- 10) **мал потрошувач** - потрошувач со помалку од 50 вработени и вкупен годишен приход или актива еднакви или помали од 10 милиони евра изразени во македонски денари;
- 11) **снабдувач во краен случај** - е снабдувач со електрична енергија или природен гас кој обезбедува јавна услуга снабдување со електрична енергија за домаќинствата и малите потрошувачи и природен гас за потрошувачи поврзани на преносниот систем/дистрибутивниот систем за природен гас, под услови утврдени во Законот за енергетика;
- 12) **оператор на систем** - подразбира оператор на електродистрибутивниот систем и оператор на електропреносниот систем кога станува збор за електрична енергија, оператор на систем за пренос на природен гас и оператор на систем за дистрибуција на природен гас кога станува збор за природен гас и оператор на систем за дистрибуција на топлинска енергија кога станува збор за топлинска енергија.
- 13) **количини на електрична енергија на пазарот на големо** - количините на електрична енергија предмет на купопродажба на пазарот со електрична енергија на големо се збир на количините набавени од големите потрошувачи и количините набавени од снабдувачите за натамошна продажба на пазарот на мало;
- 14) **количини на природен гас на пазарот на големо** - количините на природен гас предмет на купопродажба на пазарот на големо се збир на количините природен гас купени од големите потрошувачи по цените на пазарот на големо и количини на природен гас купени од снабдувачите за продажба на крајните потрошувачи на пазарот на мало.
- 15) **период на известување** - временски период за којшто се однесуваат податоците и информациите кои што ги доставуваат носителите на лиценци за енергетска дејност.
- 16) **индустриски потрошувачи на електрична енергија** - се сите индустриски потрошувачи групирани во следниве подгрупи – IA со годишна потрошувачка помала од 20 MWh, IB со потрошувачка поголема или еднаква на 20 MWh и помала 500 MWh, IC поголема или еднаква на 500 MWh и помала 2.000 MWh, ID поголема или еднаква на 2.000 MWh и помала 20.000 MWh, IE поголема или еднаква на 20.000 MWh и помала 70.000 MWh, IF поголема или еднаква на 70000 MWh и помала 150.000 MWh и IG поголема или еднаква на 150.000 MWh.
- 17) **домаќинства потрошувачи на електрична енергија** - се сите домаќинства групирани во следниве подгрупи – DA со годишна потрошувачка помала од 1.000 kWh, DB со

потрошувачка поголема или еднаква на 1.000 kWh и помала 2.500 kWh, DC поголема или еднаква на 2.500 kWh и помала 5.000 kWh, DD поголема или еднаква на 5.000 kWh и помала 15.000 kWh, DE поголема или еднаква на 15.000 kWh.

18) **индустриски потрошувачи на природен гас** - се сите индустриски потрошувачи групирани во следниве подгрупи – I1 со годишна потрошувачка помала или еднаква на 30.000 m³, I2 со потрошувачка поголема од 30.000 m³ и помала или еднаква на 300.000 m³, I3 со потрошувачка поголема од 300.000 m³ и помала или еднаква на 3.000.000 m³, I4 со потрошувачка поголема од 3.000.000 m³ и помала или еднаква на 30.000.000 m³, I5 со потрошувачка поголема од 30.000.000 m³ и помала или еднаква на 120.000.000 m³ и I6 со потрошувачка поголема од 120.000.000 m³.

19) **домаќинства потрошувачи на природен гас** - се сите домаќинства групирани во следниве подгрупи – D1 со годишна потрошувачка помала или еднаква на 600 m³, D2 со потрошувачка поголема од 600 m³ и помала или еднаква на 6.000 m³ и D3 со потрошувачка поголема од 6.000 m³.

(3) Листа на кратенки кои се користат во овој Правилник се:

- ЕЕС – Електроенергетски систем,
- ОДС(и) – Оператор(и) на дистрибутивниот систем,
- ОЕПС – Оператор на електропреносниот систем,
- ОИЕ – Обновливи извори на енергија,
- ОПЕЕ – Оператор на пазар на електрична енергија,
- ОСД(и) – Оператор(и) на системот за дистрибуција на природен гас,
- ОСП – Оператор на системот за пренос на природен гас,
- РКЕ – Регулаторна комисија за енергетика на Република Македонија,
- SAIDI – Индикатор за просечно времетраење на прекини во дистрибутивниот систем,
- SAIFI – Индикатор за просечен број на прекини по потрошувач.

Член 3

Примена на Правилникот

(1) Следењето на функционирањето на енергетските пазари претставува збир на активности кои што се однесуваат на собирање, обработка и анализа на податоци и информации, како и објавување на информации за:

- 1) исполнувањето на законските обврски на носителите на лиценци за вршење на регулирани енергетски дејности и на сите учесници на пазарот, поврзани со обезбедување сигурно снабдување со електрична енергија, природен гас, нафта и нафтени деривати и топлинска енергија;
- 2) функционирањето на енергетските пазари со цел нивно унапредување, како и обезбедување недискриминаторно, конкурентно, транспарентно и ефикасно функционирање на пазарите;
- 3) примена на правилата за доделување на интерконективните капацитети и управување со задушувачката во електроенергетскиот преносен систем и во системот за пренос на природен гас врз основа на обврските на Република Македонија преземени со ратификуваните меѓународни договори;
- 4) употреба на приходите стекнати преку управување со задушувачката во електропреносниот систем и во системот за пренос на природен гас;
- 5) времето што им е потребно на операторите на соодветните системи за приклучување и поправки;

- 6) навремено објавување на соодветни информации од страна на операторите на системите за пренос на електрична енергија и природен гас до заинтересираните страни, а поврзани со користењето на интерконективните водови и преносните мрежи, како и распределбата на прекуграничните капацитети, имајќи во предвид дека одредени информации ќе се третираат како комерцијално доверливи;
- 7) промените на сопственичката структура кај носителите на лиценци за вршење на енергетските дејности и предлагање мерки до надлежните државни институции заради заштита и унапредување на конкуренцијата на енергетските пазари;
- 8) примена на тарифни системи и пропишани тарифи;
- 9) примена на условите и трошоците за поврзување на новите капацитети за производство, земајќи ги предвид трошоците и придобивките од различни технологии за обновливи извори на енергија, дистрибуирано производство и комбинирано производство на топлинска и електрична енергија;
- 10) работењето на носителите на лиценци за вршење на енергетски дејности поврзани со нивните обврски утврдени во издадените лиценци;
- 11) квалитетот на услугите кои што ги обезбедуваат носителите на лиценци за вршење на енергетски дејности;
- 12) ефективното раздвојување на сметководствената евиденција во согласност со закон заради избегнување на вкрстеното субвенционирање меѓу групите потрошувачи и прелевање на приходите и трошоците при вршењето на регулираните и/или нерегулираните енергетски дејности;
- 13) спроведувањето на програмите за усогласување на операторите на соодветните системи со кои што се обезбедува нивна целосна правна, финансиска, управувачка и функционална независност во работењето на вертикално интегрираните енергетски претпријатија кон кои припаѓаат, како и од поврзаните енергетски претпријатија, со цел да се обезбеди недискриминаторност, транспарентност и конкурентност во функционирањето на енергетските пазари.

Член 4

Начин на спроведување

- (1) Носителите на лиценци за вршење на енергетски дејности, се обврзани да доставуваат до РКЕ податоци и информации утврдени во овој Правилник потребни за следење на функционирањето на енергетските пазари на начин, во форма и според условите утврдени од РКЕ.
- (2) По исклучок на ставот (1), носителите на лиценци за производство на електрична енергија на кои им е одобрено користење на повластени тарифи не се обврзани да доставуваат податоци и информации утврдени во овој Правилник.
- (3) РКЕ ги утврдува и ги објавува на својата веб страница обрасците на кои што се доставуваат информациите и податоците од ставот (1), како и инструкциите за начинот на преземање на обрасците, начинот на наведување на податоците и информациите во обрасците и доставувањето на обрасците.
- (4) РКЕ ја објавува промената на обрасците и инструкциите за начинот на доставување на податоците и информациите во променетите обрасци на својата веб страница најмалку 45 дена пред отпочнување на примената на тие обрасци.
- (5) Обрасците во кои се содржани податоците и информациите од став (1) се доставуваат исклучиво во електронска форма преку електронска пошта или преку посебна веб платформа којашто ја воспоставува и одржува РКЕ.
- (6) Податоците и информациите од став (1) по правило се доставуваат најдоцна 30 дена од последниот календарски ден на периодот на известување, доколку за одредени податоци и информации со овој Правилник не се утврдени поинакви рокови за доставување.

- (7) РКЕ може да побара од носителите на лиценци за вршење на енергетски дејности доставување на дополнителни податоци и информации, при што е должна да го образложи своето барање.
- (8) Сите податоци и информации доставени од страна на носителите на лиценци за вршење на енергетски дејности во согласност со овој Правилник, ќе се сметаат за доверливи и РКЕ ќе ги користи и чува на начин утврден со акт согласно со прописите за заштита на податоците.
- (9) Заради обезбедување на ефикасно следење на функционирањето на енергетските пазари РКЕ може да собира, користи и анализира податоци и информации и од други извори, а кои што ќе ги користи и објавува во согласност со закон, друг пропис и прифатените меѓународни стандарди.

Член 5

Извештаи за следење на функционирањето на енергетските пазари

- (1) Врз основа на податоците и информациите собрани и анализирани во согласност со овој Правилник, РКЕ во согласност со Законот за енергетика, најмалку еднаш годишно подготвува и објавува извештаи за следење на функционирањето на енергетските пазари.
- (2) Во извештаите од став (1), РКЕ ќе објавува само збирни информации по одделни индикатори. Доколку за определен индикатор збирните информации се добиени од помалку од три носители на лиценци за вршење на нерегулирани енергетски дејности, тие збирни информации нема да бидат објавени во извештаите.

Член 6

Веродостојност на доставените податоци

- (1) Носителите на лиценци за вршење на енергетски дејности се должни, за секоја лиценца што им е издадена, да овластат лице коешто ќе биде задолжено за доставување на податоците и информациите од овој Правилник и комуникација со РКЕ преку електронска пошта и/или веб платформата.
- (2) Овластувањето од став (1) се доставува на образец што ќе содржи и изјава за веродостојност на податоците. Образецот од овој став се објавува на веб страницата на РКЕ.
- (3) Образецот од став (2) носителите на лиценци за вршење на енергетски дејности го доставуваат до РКЕ во електронска форма најдоцна до денот на влегување во сила на лиценцата за вршење на енергетска дејност.
- (4) Носителите на лиценци за вршење на енергетски дејности се должни да ја известат РКЕ за евентуална промена на овластеното лице од став (1) преку доставување на нов образец од став (2) во рок од седум дена од настанатата промена.
- (5) Сите податоци и информации доставени од овластеното лице од став (1) ќе се сметаат за точни и веродостојни, односно дека во целост одговараат на фактичката состојба.
- (6) Носителите на лиценци за вршење енергетски дејности можат да достават корекција на веќе доставените податоци, најдоцна 30 дена од денот на доставување на податоците што се предмет на корекција, на начин утврден во инструкциите од член 4, став (3).

Следење на функционирањето на пазарот на електрична енергија

Член 7

Цели на следење на функционирањето на пазарот на електрична енергија

- (1) Следењето на состојбата на пазарот на електрична енергија се врши поодделно за:
  - 1) структурата (вклучително и реструктурирање) на пазарот на електрична енергија утврдена со закон, и
  - 2) ефикасност и функционирање на пазарот на електрична енергија.
- (2) Следењето на структурата на пазарот на електрична енергија од став (1) се врши од аспект на:

- 1) либерализација на пазарот на електрична енергија; и
  - 2) постигнувањето на законски пропишаниот степен на функционална, финансиска и правна независност во вршењето на регулираната енергетска дејност на ОЕПС и ОДС(и) во однос на дејностите производство, трговија, снабдување и снабдување во краен случај со електрична енергија.
- (3) Следењето на ефикасноста на пазарот на електрична енергија од став (1) од овој член се врши со следење и анализа на однесувањето и активностите на учесниците во:
- 1) функционирањето на пазарот на големо;
  - 2) функционирањето на пазарот на мало;
  - 3) приклучување, пристап и користење на мрежите за пренос и дистрибуција на електрична енергија; и
  - 4) квалитет на услугите за потрошувачите.
- (4) Следењето на функционирањето на пазарот на големо се врши преку следење на производството на електрична енергија, увозот и преносот на електрична енергија и цените на пазарот на големо.
- (5) Следењето на функционирањето на пазарот на мало се врши преку следење на цените на пазарот на мало и примената на постапката за промена на снабдувач.
- (6) Следењето на квалитетот на услугите се состои од следење на: континуитетот во снабдувањето со електрична енергија, квалитет на напонот и квалитетот на мрежните и комерцијалните услуги.

Следење на структурата на пазарот на електрична енергија

Член 8

Либерализација на пазарот на електрична енергија

- (1) Носителите на лиценци за вршење на енергетските дејности трговија, снабдување, снабдување во краен случај, снабдување на тарифни потрошувачи со електрична енергија, како и за пренос и дистрибуција на електрична енергија доставуваат податоци и информации за: број на снабдувани потрошувачи по соодветните групи на потрошувачи (по групи големи, мали потрошувачи и домаќинства, по групи индустриски потрошувачи и домаќинства, како и по групи тарифни потрошувачи и квалификувани потрошувачи каде што тоа е применливо) и продадени количини по соодветните групи потрошувачи.
- (2) При доставување на бројот на потрошувачи по групи индустриски потрошувачи и домаќинства и продадени количини по групи, периодот на известување за носителите на лиценци за вршење на енергетска дејност пренос, дистрибуција, трговија, снабдување и снабдување на тарифни потрошувачи со електрична енергија, изнесува шест месеци.
- (3) При доставување на бројот на потрошувачи по групи тарифни и квалификувани потрошувачи, периодот на известување за носителите на лиценци за вршење на енергетска дејност дистрибуција на електрична енергија изнесува три месеци.

Член 9

Функционална, финансиска и правна независност на операторите за пренос и дистрибуција на електрична енергија

- (1) ОЕПС и ОДС(и) се обврзани, најдоцна до 28 февруари секоја година да доставуваат информации за претходната календарска година, за спроведување на програмите за усогласување со кои што се обезбедува нивна целосна правна, финансиска, управувачка и функционална независност од работењето на вертикално интегрираните енергетски компании кон кои припаѓаат или со кои се поврзани, при:

- 1) вршењето на дејноста пренос во однос на дејностите производство, дистрибуција, трговија, снабдување и снабдување во краен случај со електрична енергија,
- 2) вршењето на дејноста дистрибуција во однос на дејностите производство, пренос, трговија, снабдување и снабдување во краен случај со електрична енергија, во случаи кога се опслужуваат повеќе од 100.000 приклучени потрошувачи, како и
- 3) обезбедување на јавните услуги на начин со кој што се обезбедува недискриминаторност, транспарентност и објективност во функционирањето на пазарот на електрична енергија.

Следење на функционирањето на пазарот на електрична енергија на големо

Член 10

Производство на електрична енергија

- (1) Носителите на лиценци за вршење на енергетската дејност производство на електрична енергија се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на производството на електрична енергија во Република Македонија, вклучувајќи и податоци за:
  - 1) инсталирана моќност и количини на електрична енергија произведени од секој производител, вклучувајќи ја и сопствената потрошувачка и
  - 2) планирана и непланирана нерасположливост на производните единици.
- (2) Носителот на лиценца за вршење на енергетската дејност организирање и управување со пазарот на електрична енергија е обврзан да доставува податоци и информации потребни за следење на производството од производителите на електрична енергија во Република Македонија на кои им е одобрено користење на повластена тарифа, вклучувајќи и податоци за:
  - 1) типот, единствениот регистарски број, називот на производителот, количините на електрична енергија и исплатите за секој повластен производител и
  - 2) вкупните количини произведена електрична енергија и учеството на вкупната произведена електрична енергија од повластени производители во вкупната потрошувачка.

Член 11

Увоз и пренос на електрична енергија

- (1) ОЕПС е обврзан да доставува податоци, за следење на увозот и преносот на електрична енергија преку преносниот систем на Република Македонија, користењето на интерконективните водови и спроведување на постапката за доделување на капацитети на интерконективните водови, вклучувајќи и податоци за:
  - 1) биланс на електрична енергија;
  - 2) расположливост на прекуграничните преносни капацитети и спроведување на постапките за нивно доделување; и
  - 3) податоци за доделените прекугранични капацитети, вкупниот приход и просечните цени за секоја граница.
- (2) ОДС(и) се обврзани да доставуваат податоци и информации за биланс на електричната енергија.

Член 12

Цени на електрична енергија на пазарот на големо

- (1) Носителите на лиценци за вршење на енергетските дејности пренос, дистрибуција, организирање и управување со пазарот на електрична енергија, трговија, снабдување и

производство на електрична енергија, се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на промените на цените на електрична енергија на пазарот на големо, вклучувајќи и податоци за:

- 1) просечни цени и количини на искористени енергенти (горива) за производство на електрична енергија;
  - 2) просечни продажни цени и количини на произведената електрична енергија;
  - 3) просечни продажни цени и количини на електрична енергија по групи на потрошувачи;
  - 4) просечни набавни цени и количини на електрична енергија;
  - 5) просечни цени и количини на електричната енергија набавена за покривање на загубите; и
  - 6) податоци за системски услуги набавени по регулиран договор и на слободен пазар;
  - 7) остварени дебаланси на часовно ниво и остварени дебаланси по балансни групи; и
  - 8) тарифи за пренос и дистрибуција на електрична енергија.
- (2) При доставување на податоците за тарифи за пренос и дистрибуција на електрична енергија, периодот на известување за носителите на лиценци за вршење на енергетските дејности пренос и дистрибуција на електрична енергија изнесува шест месеци.
- (3) При доставување на податоците за просечни продажни цени и количини на електрична енергија по групи потрошувачи, периодот за известување за носителите на лиценци за вршење енергетски дејности трговија, снабдување, снабдување со електрична енергија во краен случај и снабдување на тарифни потрошувачи изнесува шест месеци.

Следење на функционирањето на пазарот на електрична енергија на мало

Член 13

Цени на електрична енергија на пазарот на мало

- (1) Носителите на лиценци за вршење на енергетските дејности трговија, снабдување, снабдување со електрична енергија во краен случај и снабдување на тарифни потрошувачи се обврзани да доставуваат податоци и информации за следење на просечните цени на електрична енергија за потрошувачите на пазарот на мало и цените за тарифните потрошувачи и за потрошувачите снабдувани од снабдувачот во краен случај.

Член 14

Промена на снабдувач

- (1) ОЕПС и ОДС(и) се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на постапката за промена на снабдувач вклучувајќи податоци и информации за бројот на поднесени барања, извршени промени по групи на потрошувачи и почитување на пропишаните рокови за времетраење на постапката.
- (2) При доставување на податоците бројот на поднесени барања, извршени промени и времетраење на постапката, периодот за известување за ОЕПС изнесува дванаесет месеци.

Следење на условите за приклучување, пристап и користење на преносните и дистрибутивни мрежи на електрична енергија

Член 15

Приклучување на мрежа

- (1) ОЕПС и ОДС(и) се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на приклучувањето на мрежите, вклучувајќи и податоци и информации за:
- 1) број на поднесени, одобрени и реализирани барања за приклучување на потрошувачи по групи потрошувачи и по напонско ниво, како и за производители на електрична енергија;

- 2) број на исклучени корисници и причини за исклучување.
- (2) При доставување на податоците за број на приклучоци по напонско ниво и групи на потрошувачи, како и број на исклучени потрошувачи, периодот на известување за ОДС(и) изнесува три месеци.
- (3) При доставување на податоците за број на приклучоци по напонско ниво и број на исклучени потрошувачи, периодот на известување за ОЕПС изнесува дванаесет месеци.

Член 16

Пристап до мрежа

- (1) ОЕПС и ОДС(и) се обврзани да доставуваат податоци и информации, потребни за следење на принципот на регулиран пристап на трета страна, вклучувајќи податоци за бројот на поднесени, одобрени и одбиени барања за пристап на мрежата со која управуваат.

Следење на квалитетот на услугите

Член 17

Континуитет на снабдување

- (1) ОДС(и) се обврзани, да доставуваат податоци и информации потребни за следење на континуитетот на снабдување со електрична енергија вклучувајќи и информации и податоци за:
  - 1) број на планирани и непланирани прекини по напонско ниво;
  - 2) времетраење на непланираните прекини по напонско ниво; и
  - 3) пресметани и предложени индикатори за следење на континуитетот на испорака на електрична енергија (SAIDI, SAIFI).

Член 18

Квалитет на напонот

- (1) ОДС(и) се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на квалитетот на напонот, вклучувајќи и информации и податоци за: број, вид и просечно време на одговор на поднесени приговори кои се однесуваат на проблеми поврзани со квалитетот на напонот.

Член 19

Квалитет на мрежните и комерцијалните услуги

- (1) Носителите на лиценци за вршење на енергетските дејности пренос, дистрибуција и снабдување електрична енергија, снабдување во краен случај и снабдување на тарифни потрошувачи, се обврзани да доставуваат податоци и информации, потребни за следење на квалитетот на комерцијалните услуги, вклучувајќи и информации и податоци за:
  - 1) број и вид на примени, одобрени и одбиени приговори, како и просечно време за одговор;
  - 2) број и вид на поднесени барања за информации од потрошувачи; и
  - 3) комуникација остварена со корисниците во вид на вкупен број телефонски јавувања, испратени електронски пораки од потрошувачите, посети на кориснички центри и доставени писмени барања по групи мали, големи потрошувачи и домаќинства.
- (2) Носителите на лиценци за вршење на енергетските дејности пренос, дистрибуција и снабдување електрична енергија, снабдување во краен случај и снабдување на тарифни потрошувачи, на барање на РКЕ се обврзани да доставуваат податоци за:

- 1) јавна достапност на информации за корисниците на преносниот систем и дистрибутивните системи во врска со приклучување и пристап до мрежата; и
  - 2) јавна достапност на информации за потрошувачите во врска со стандардните договори со снабдувачите, промена на условите за склучување договор, можностите за плаќање, цените, постапката за промена на снабдувач, постоење на контактен центар за корисници.
- (3) При доставување на податоците за број и вид на примени, одобрени и одбиени приговори, периодот на известување за ОЕПС изнесува дванаесет месеци.

Следење на функционирањето на пазарот на природен гас

Член 20

Цели на следење на функционирањето на пазарот на природен гас

- (1) Следењето на функционирањето на пазарот на природен гас е поделено на следниве области:
  - 1) структура (реструктурирањето) на пазарот на природен гас; и
  - 2) ефикасно функционирање на пазарот на природен гас.
- (2) Структурата на пазарот на природен гас се следи од аспект на:
  - 1) состојба на пазарот на природен гас; и
  - 2) постигнување на законски пропишаниот степен на функционална, финансиска и правна независност во вршењето на регулираната енергетска дејност на ОСП и ОСД(и).
- (3) Следењето на ефикасноста на пазарот на природен гас се врши со следење и анализа на однесувањето и активностите на учесниците во:
  - 1) функционирањето на пазарот на големо;
  - 2) функционирањето на пазарот на мало;
  - 3) приклучување, пристап и користење на мрежите за пренос и дистрибуција на природен гас; и
  - 4) квалитетот на услугите за потрошувачите.
- (4) Следењето на функционирањето на пазарот на природен гас на големо се врши преку собирање на податоци и информации за:
  - 1) увоз и пренос на природен гас и
  - 2) цените на природен гас на пазарот на големо.
- (5) Следењето на функционирањето на пазарот на природен гас на мало се врши преку собирање и анализа на податоци и информации за:
  - 1) цените на природен гас на пазарот на мало; и
  - 2) спроведување на постапката за промена на снабдувач.
- (6) Следењето на квалитетот на услугите на пазарот на природен гас се состои од собирање и анализа на податоци и подготвување извештаи за квалитетот на услугите на корисниците обезбедени од страна на ОСП, ОСД(и) и снабдувачите, особено за:
  - 1) квалитетот на комерцијалните и мрежните услуги; и
  - 2) континуитетот во снабдување со природен гас.

Следење на структурата на пазарот на природен гас

Член 21

Состојба на пазарот на природен гас

- (1) Носителите на лиценци за вршење на енергетските дејности управување со системот за пренос, дистрибуција, снабдување, снабдување во краен случај и трговија со природен гас

се обврзани да доставуваат податоци и информации за број на снабдувани потрошувачи по соодветните групи на потрошувачи (по групи производители на топлинска и/или електрична енергија, останати потрошувачи и домаќинства, а каде што е тоа применливо и за снабдувачи/трговци, дистрибуција и сопствена потрошувачка како и по групи индустриски потрошувачи и домаќинства) и продадени количини по соодветните групи потрошувачи.

- (2) При доставување на бројот на потрошувачи по групи индустриски потрошувачи и домаќинства и продадени количини по групи, периодот на известување за носителите на лиценци за вршење енергетска дејност пренос, дистрибуција на природен гас, трговија, снабдување и снабдување во краен случај, изнесува шест месеци.

Член 22

Функционална, финансиска и правна независност на преносот и дистрибуцијата

- (1) ОСП и ОСД(и) се обврзани најдоцна до 28 февруари секоја година, да доставуваат податоци и информации за претходната календарска година, за спроведување на програмите за усогласување со кои што се обезбедува нивна целосна правна, финансиска, управувачка и функционална независност од работењето на вертикално интегрираните енергетски компании кон кои припаѓаат или со кои се поврзани, при:
- 1) вршењето на дејностите пренос на природен гас во однос на дејностите управување со системот за пренос, трговија, снабдување и снабдување во краен случај со природен гас;
  - 2) вршењето на дејностите управување со системот за пренос на природен гас во однос на дејностите пренос, трговија, снабдување и снабдување со краен случај со природен гас,
  - 3) вршењето на дејноста дистрибуција на природен гас во однос на дејностите трговија, снабдување и снабдување во краен случај со природен гас, во случаи кога се опслужуваат повеќе од 100.000 потрошувачи, како и
  - 4) обезбедување на јавните услуги на начин со кој што се обезбедува недискриминаторност, транспарентност и објективност во функционирањето на пазарот на природен гас.

Следење на функционирањето на пазарот на природен гас на големо

Член 23

Увоз и пренос

- (1) ОСП е обврзан да доставува податоци и информации за увозот и преносот на природен гас преку преносниот систем на Република Македонија, расположливоста на капацитетите на гасоводите и спроведување на постапката за доделување на капацитетите, вклучувајќи и информации и податоци за:
- 1) биланс на природен гас;
  - 2) расположливост на капацитетите на интерконективните гасоводи; и
  - 3) спроведување на постапките за доделување на капацитети, доделените капацитети на интерконективните гасоводи и нивните просечни цени.
- (2) ОСДи се обврзани да доставуваат податоци и информации за биланс на природниот гас.

Цени на природниот гас на пазарот на големо

Член 24

- (1) Носителите на лиценца за вршење на енергетските дејности управување со системот за пренос, дистрибуција, трговија и снабдување со природен гас се обврзани да доставуваат

податоци и информации потребни за следење на промената на цените на природниот гас на пазарот на големо, вклучувајќи и информации и податоци за:

- 1) просечни цени и количини на природниот гас кој го користат производителите на електрична и/или топлинска енергија;
  - 2) просечни продажни цени и количини на природен гас по групи потрошувачи;
  - 3) просечни набавни цени и количини на природен гас;
  - 4) просечни цени и количини на природен гас набавен за системски услуги, загуби и сопствена потрошувачка;
  - 5) тарифи за пренос и дистрибуција на природен гас.
- (2) При доставување на податоците за тарифи за пренос и дистрибуција на природен гас, периодот на известување за носителите на лиценци за вршење на енергетските дејности пренос и дистрибуција на природен гас изнесува шест месеци.

Следење на функционирањето на пазарот на природен гас на мало

Член 25

Цени на природен гас на пазарот на мало

- (1) Носителите на лиценца за вршење на енергетските дејности трговија, снабдување со природен гас и снабдување со природен гас во краен случај се обврзани да доставуваат податоци и информации за просечните цени на пазарот на мало и за потрошувачите снабдувани од снабдувачот во краен случај.

Член 26

Промена на снабдувач

- (1) ОСП и ОСДи се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на постапката за промена на снабдувач вклучувајќи податоци и информации за бројот на поднесени барања, извршени промени по групи потрошувачи и почитување на пропишаните рокови за времетраење на постапката.

Следење на условите за поврзување, пристап и користење на преносните и дистрибутивни мрежи на природен гас

Член 27

Приклучување на мрежа

- (1) ОСП и ОСДи се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на приклучувањето на мрежите, вклучувајќи и податоци и информации за:
- 1) број на поднесени, одобрени и реализирани барања за приклучување по групи потрошувачи;
  - 2) број на исклучени корисници.

Член 28

Пристап до мрежа

- (1) ОСП е обврзан да доставува податоци и информации потребни за следење обезбедувањето на можноста за пристап до мрежата врз основа на начелото за регулиран пристап на трета страна, а особено за бројот на поднесени и одобрени барања за пристап и просечно време за одобрување на барањата.

Следење на квалитетот на услугите

Член 29

Континуитет во снабдувањето

- (1) ОСП и ОСДи се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на континуитетот на снабдување со природен гас, а особено:
  - 1) број на планирани и непланирани прекини по соодветни групи потрошувачи; и
  - 2) времетраење на непланираните прекини.

Член 30

Квалитет на комерцијалните и мрежните услуги

- (1) Носителите на лиценца за вршење на енергетска дејност трговија, снабдување, снабдување со природен гас во краен случај, пренос и дистрибуција на природен гас се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на квалитетот на комерцијалните и мрежните услуги, а особено:
  - 1) број и вид на примени, одобрени и одбиени приговори како и просечно време за одговор; и
  - 2) број и вид на поднесени барања за информации од потрошувачи.
- (2) Носителите на лиценца за вршење на енергетска дејност трговија, снабдување, снабдување со природен гас во краен случај, пренос и дистрибуција на природен гас на барање на РКЕ имаат обврска да достават податоци за:
  - 1) јавна достапност на информации за потрошувачите во врска со стандардните договори со снабдувачите и промените во условите на договорите, цените, условите за плаќање и постапката за промена на снабдувач; и
  - 2) јавна достапност на информации за корисниците на преносниот систем и дистрибутивните системи во врска со приклучување и пристап до мрежата.

Следење на пазарот на сурова нафта, нафтени деривати и горива за транспорт

Член 31

Цели на следење на пазарот

- (1) Следењето на пазарот на сурова нафта, нафтени деривати и горива за транспорт се состои од следење, анализа и подготвување извештаи за условите поврзани со:
  - 1) увоз, извоз, транспорт и складирање на сурова нафта, нафтени деривати и горива за транспорт;
  - 2) рафинирање на сурова нафта и производство на нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт; и
  - 3) функционирањето на пазарите на големо и на мало за сурова нафта, нафтени деривати и горива за транспорт.

Член 32

Увоз, извоз, транспорт и складирање

- (1) Носителите на лиценци за вршење на енергетската дејност транспорт, трговија и складирање на сурова нафта, нафтени деривати, горива за транспорт и биогорива се обврзани да доставуваат податоци и информации за:
  - 1) увезени и тргувани количини на сурова нафта, горива за намешување и биогорива и просечни цени;

- 2) пренесени сурова нафта, нафтени деривати и горива за транспорт преку нафтовод, односно продуктовод;
- 3) складирани сурова нафта, нафтени деривати и горива за транспорт.

Член 33

Преработка на сурова нафта и производство на нафтени деривати и горива за транспорт

- (1) Носителите на лиценци за вршење на енергетските дејности преработка на сурова нафта и производство на нафтени деривати, производство на биогорива и производство на горива наменети за транспорт со намешување на фосилни и биогорива, се обврзани да доставуваат податоци и информации за произведени количини по вид, продадените количини по вид и за просечните продажни цени на нафтени деривати по вид.

Член 34

Функционирање на пазарот на големо и мало

- (1) Носителите на лиценца за вршење на енергетска дејност трговија со сурова нафта, нафтени деривати и горива за транспорт се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на пазарот на големо и мало на сурова нафта, нафтени деривати и горива за транспорт, вклучувајќи податоци и информации за набавените и продадените количини и просечните цени за набавка и продажба на сурова нафта, нафтени деривати и биогорива по вид, како и земјата на потекло на увезените сурова нафта, нафтени деривати и биогорива по вид.

Следење на условите на пазарот на топлинска енергија

Член 35

Цели на следење на пазарот

- (1) Следењето на пазарот на топлинска енергија се состои од следење, анализа и известување за условите поврзани со:
  - 1) производство на топлинска енергија;
  - 2) дистрибуција на топлинска енергија;
  - 3) снабдување со топлинска енергија;
  - 4) постапка за промена на снабдувач;
  - 5) трошоци за производство и снабдување со топлинска енергија по тип на постројки; и
  - 6) квалитет на услугата.

Член 36

Производство на топлинска енергија

- (1) Носителите на лиценца за вршење енергетската дејност производство на топлинска енергија се обврзани да доставуваат податоци и информации, потребни за следење на производството на топлинска енергија во периодот од октомври до април, вклучувајќи и податоци и информации за:
  - 1) инсталирана моќност, производството на топлинска енергија од секоја производна единица, вклучувајќи ја и сопствената потрошувачка;
  - 2) просечни количини и трошоци за горивата кои се користат за производство на топлинска енергија;
  - 3) просечни количини и цени на продадена топлинска енергија;
  - 4) непланирана нерасположливост на производните единици на регулираните производители; и

- 5) просечна температура на воздухот за подрачјето во кое регулираните производители испорачуваат топлинска енергија.

Член 37

Дистрибуција на топлинска енергија

- (1) Носителите на лиценца за вршење енергетска дејност дистрибуција на топлинска енергија се обврзани да доставуваат податоци и информации, потребни за следење на дистрибуцијата на топлинска енергија во периодот од октомври до април, вклучувајќи и информации за:
- 1) билансот на топлинска енергија,
  - 2) промената на снабдувачи, вклучувајќи го и бројот на реализирани промени на снабдувачи.

Член 38

Снабдување со топлинска енергија

- (1) Носителите на лиценца за вршење енергетската дејност снабдување на топлинска енергија се обврзани да доставуваат податоци и информации поврзани со снабдување на топлинска енергија, вклучувајќи и податоци и информации за:
- 1) просечни количини и цени за набавка на топлинска енергија
  - 2) број на активни и исклучени мерни места кај потрошувачи по вид на мерно место (мерни места со потрошувачи од вид домаќинства, образование, останати потрошувачи и комбинирани мерни места со потрошувачи од повеќе видови);
  - 3) број на поднесени, одобрени и реализирани барања за нови приклучоци, за исклучувања и за промена на капацитет по вид на мерни места и просечно време за реализација на барањата;
  - 4) инсталирана и ангажирана моќност и грејна површина по вид на потрошувач (домаќинства, образование и останати потрошувачи) за активни и пасивни потрошувачи;
  - 5) надоместок за ангажирана моќност и енергија;
  - 6) број на поднесени, одобрени и реализирани барања за нови потрошувачи, за исклучување, за повторно вклучување и за промена на капацитет по вид на потрошувач и просечно време за реализација на барањата.

Член 39

Промена на снабдувач

- (1) Носителите на лиценца за вршење енергетската дејност снабдување на топлинска енергија се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на промената на снабдувачи, вклучувајќи го и бројот на реализирани промени на снабдувачи.

Член 40

Квалитет на снабдување

- (1) Носителите на лиценца за вршење енергетската дејност снабдување со топлинска енергија се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на континуитетот на снабдување со топлинска енергија во периодот од октомври до април, вклучувајќи податоци за бројот на планирани и непланирани прекини во снабдувањето, како и времетраењето на непланираните прекини.

Член 41

Квалитет на комерцијалните услуги

- (1) Носителите на лиценца за вршење енергетската дејност снабдување на топлинска енергија се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на квалитетот на комерцијалните услуги, вклучувајќи и податоци и информации за:
  - 1) број и вид на примени, одобрени и одбиени приговори, како и просечно време за одговор на приговори поднесени од потрошувачи;
  - 2) број на поднесени барања за информации; и
- (2) Носителите на лиценца за вршење енергетската дејност снабдување на топлинска енергија на барање на РКЕ се обврзани да достават податоци за јавна достапност на информации за потрошувачите во врска со стандардните договори со снабдувачите, цените и постапката за промена на снабдувач.

Член 42

Преодни одредби

- (1) Обврската за доставување на извештаи, податоци и информации во согласност со овој Правилник започнува со влегување во сила на овој Правилник, а ќе се однесува на податоците за работењето на носителите на лиценци за вршење на енергетски дејности од 01.01.2016 година.
- (2) Носителите на лиценци за вршење на енергетски дејности, кои се стекнале со лиценца за вршење на енергетска дејност пред влегувањето во сила на овој правилник се должни образецот од член 6 став (2) од овој Правилник да го достават најдоцна во рок од осум дена од денот на влегување во сила на овој Правилник.

Член 43

Завршни одредби

- (1) Со влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за следење на функционирањето на енергетските пазари („Службен весник на Република Македонија“ бр.83/15).
- (2) Овој Правилник влегува во сила со денот на објавување во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр.01-2076/1
18.11.2016 година
Скопје

ПРЕТСЕДАТЕЛ
Димитар Петров